

TÜRKİYE GÖNÜLLÜ TEŞEKKÜLLER VAKFI

Ayhan OGAN

Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı (TGTV) - TÜRKİYE

Türkiye’de vakıf sistemi ve yeni vakıflar dediğimiz zaman, konuyla ilgili bir-iki genel değerlendirme yapmak istiyorum.

Cumhuriyete Osmanlı’dan devreden vakfiye sayısı 26 bin 798. 1923-1932 arasındaki dönemde Türkiye’de bu manada kurulmuş hiçbir kurum yok. 1932-1950 arasında 8 tesis kurulmuş. O zamanki ismiyle tesis diye geçiyor. 1950’den sonra kanunda bir düzenlemeye gidilerek, tekrar bu tesis ismi değiştirilerek vakıf ismi iade ediliyor.

Biraz önce konuşmacı arkadaşlar söylediler; yani yeni vakıflar dediğimiz zaman, 5 bini bulmayan, 4 bin 800 civarında ve bunun 1000 kadarı da sosyal yardımlaşma ve dayanışma, devletin kontrolünde olan vakıflar. Geriye kalan 3 bin civarında bir yeni vakıf görüyoruz. Bunların kurulma dönemleri de 1980 sonrasında artış kazanıyor.

İki şeyden söz etmek mümkün. Bir defa, Osmanlı döneminde vücut bulan bir vakıf anlayışı, zirveye oturan bir vakıf anlayışı yapısal bir değişiklik arz ediyor. 1950’den sonra başlayan ve 80’den sonra artan dönemde merkezîyetçi, ideolojik, ceberut devlete karşı, vakfedilen mallarını veya toplum hizmetinde kullanılan mallarını koruma adına, aslında vakıfları emniyete alma çabası serdediyor. Bunun altını özellikle çizmek lazım. Yani yeni vakıflar seyr-u sülûkunu konuştuğumuz zaman, aslında Cumhuriyet tarihinin de siyasi tarihini konuşmuş oluyoruz. Burada belki devletin yaklaşımını, devletin yapısal değişimini yapmadan, yani bir demokratikleşme neticelenmeden vakıf teşkilatlarının önünün açılmayacağı kesin görünüyor. Yani vakıflar bir şekilde toplumun müzakereci demokrasi anlayışı, siyasi kararlara katılma, yönetimlere katılma çabasını arz eden bir yapısal değişiklik arz ediyor Cumhuriyet döneminde.

Tekrar bunu klasik anlayışa getirmekte fayda var. Özellikle modern devletlerin sırtında çok büyük yük teşkil eden sosyal güvenlik harcamaları, sağlık harcamaları, eğitim harcamaları, geri dönüşü olmayan, çok büyük miktarda devletlere zarar ettiren harcamaların büyükçe bir kısmı aslında toplum içerisinde kendi kendini karşılayabilecek bir dinamizm kazanabilir. Bu çerçevede olaya yaklaşmakta fayda var diye düşünüyorum.

Benim temsilcisi olarak bugün konuştuğum Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı, Türkiye’de birkaç tane şemsiye kuruluştan, çatı örgütlenmeden bir tanesidir. 22 Aralık 1994 yılında kurulmuş. 22 Aralık da özellikle seçilmiş; çünkü biliyorsunuz, 21 Aralık, gecenin en uzun olduğu gün. Artık gündüzlerin uzamaya başladığı gün kurulmuş bir çatı örgütlenme. 5 istişare toplantısı yapıldıktan sonra kurulmuş bir yapı. İlk kurulduğunda 72 kuruluşu temsil eden ve bu 72 kuruluşun Anadolu’daki 478 şubesiyle beraber toplam 550 civarında bir kuruluşu temsil eden 114 kurucu üyeye kuruluyor. Bugün kurucu üyelerimizden bir kısmı ahirete intikal ettiler.

Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı

Allah rahmet etsin. Onların yerine başkaları görev yapıyor. Sonra buraya üye olmak isteyen kuruluşlarla beraber bugünkü Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı, üye adaylarıyla beraber yaklaşık 140 kuruluşu içerisinde barındıran bir şemsiye yapılanma.

Türkiye genelinde, ulusal düzeyde yapılan çatı örgütlenmeyi İslam dünyasına dönük bir çatı örgütlenme projesiyle, İslam dünyasından misafirler davet ederek, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini davet ederek, 2005 yılının Mayıs ayında İstanbul'da yapılan bir toplantıyla İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği oluştu. Daha sonra bu bir çatı yapılanma oldu İslam dünyası için ve Cumhurbaşkanlığı onayıyla uluslararası bir teşkilat olarak kuruldu. Türkiye'de de örneği pek az bulunan bir uluslararası teşkilat olarak kuruldu.

Aynı yöntemle daha sonra Uluslararası Hukukçular Birliği kuruldu. Kısa ismi UHUB. Yine buna da Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı öncülük etti. Bizim Vakfımız 1994'ten 2006'ya kadar birçok başlıkta, demokratikleşme mücadelesine katkı yapma adına, Türkiye'nin sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik konularda sempozyumlar yaptı. 2005 yılına kadar genel çalışma yöntemi, bir kuruluşun ev sahipliğinde 2 yılda bir konferanslar, sempozyumlar yapmak şeklindeydi. Ki, bunlarda en önemlileri, mesela 28 Şubat sürecinde yapılan Demokrasi Kurultayı, daha sonrasında Demokratik Hukuk Devletinde Din ve Vicdan Hürriyeti; Ekonomi, Siyaset, Toplum, Eğitim ve Kültürde Türkiye Nereye Gidiyor; Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri" gibi önemli başlıklarda sempozyumlar yapıldı ve bunların çoğu kitaplaştırıldı. Daha sonra Yönetim Kurulu kararıyla çalışma sisteminde de bir değişikliğe gitti, bu platformlar üzerinden ve spesifik örgütlenmeler üzerinden birtakım çalışmalar yapmaya başladı. Mesela, Ortadoğu'nun en önemli meselesini Filistin sorunu olarak gördüğümüzden dolayı Filistin Platformu kuruldu. Daimi olarak Filistin'le ilgili yapılan çalışmaları koordine etmek ve katkı sağlamak adına Filistin Platformu kuruldu.

Türkiye'nin en temel meselesi devletle toplum arasındaki çatışma. Bu çatışmanın temel noktasının da bir demokratik anayasa, demokratik devlet yapısını inşa etmek olduğu inancıyla, anayasa çalışmaları yapmak üzere, benim başkanlığını yürüttüğüm Sivil Dayanışma Platformunu kurduk 2010 yılında. Türkiye'deki demokratikleşme çalışmalarına onlarca çalıştay, rapor, müzakere, Anadolu'da toplantılarla... Belki son 3 yıl içerisinde Anadolu'da 100'den fazla toplantı yaptık. Üniversitelerle, sivil toplum kuruluşlarıyla beraber halkın katıldığı halk toplantıları yaptık ve Türkiye'de belli konuların aşılmasında önemli bir fonksiyon icra ettik.

2006 yılında ilk defa, bir dizi çalıştay sonucunda ve bölgedeki alan çalışması nihayetinde, "Kürt meselesine ilişkin çözüm önerilerimiz" diye bir rapor yayınladık. Yine 2006 yılında, dünyada Kudüs meselesini kimsenin ağzına alamadığı bir dönemde, Türkiye ev sahipliği yaptı, 67 ülkeden 2 bin 600 katılımcının katıldığı Uluslararası Kudüs Buluşması Türkiye'de yapıldı. Yine ilk defa Sivil Toplum Fuarı yapıldı. Yine 2006 döneminde başlattığımız Sivil Toplum Akademisi çalışmasıyla, sivil toplum kuruluşlarında çalışan personele dönük, onların donanımını artırıcı mahiyette, sivil toplum çalışanının güçlendirilmesi amacıyla bir dizi seminerler, paket programlar yapıyoruz ve bu sürekli hale geldi. Bir de sivil toplum kuruluşlarında yöneticilik yapan, vakıflarda ve derneklerde yöneticilik yapanlara yönelik, daha geniş bir vizyonla olayları ele alabilmeleri, analiz kabiliyetlerinin yükselmesi gibi başlıklarla bir dizi paket programlar yapıyoruz.

Vakıfların belki yeniden ele alınıp, başta söylediğim gibi, klasik vakfiye dönemine çevrilip, siyasete katılımları başka örgütler üzerinden yaparak; vakıfların, toplumlara yük olan sosyal sorunların çözümünde daha fazla rol alması ve sorunların çözümünde daha katkıcı olmasında fayda olduğu kanaatindeyiz.